

Gida-baimena

Hizkuntz eskubideak atzera-martxan

Legeak eskubide hori aitortu arren, EAEn ezin daiteke gida-baimena ateratzeko azterketa praktikoa euskaraz egin. Araban eta Gipuzkoan beti izan da hala. Bizkaian, berriz, aukera hori bermatuta egon da hamarkada batez, baina desagertu egin da urtarrilaz geroztik. Zenbait autoeskolak, eta Jaurlearitzak berak, konponbidea eskatuko diote Trafiko Zuzendaritzari.

Testua eta argazkia:

UNAI BREA

IAZKO EKAINEAN, Beasaingo (Gipuzkoa) Igartzeta autoeskolako hiru ikaslek euskaraz egin nahi izan zuten gida-baimena ateratzeko azterketa praktikoa, baina azkenean gaztelaniaz egin behar izan zuten. “Trafiko Zuzendaritzari astebeteko aurrerapenaz ohartarazi behar diogu zein ikasle bidaliko dugun azterketa-
ra”, esplikatu digu Joxe Luis Iturriotz autoeskolako ugazabak, “eta hiru hauen kasuan euskaraz egingo zutela adierazi nion Zuzendaritzari”.

Azterketaren egunean bertan aztertzaileren koordinatzaile bat azaldu zitzaion, eta esan zien azterketa gaztelaniaz egitea edo etxera bueltatzea zitzutela aukera bakar-
rak. Gertatutakoa ikusita, Iturriotzek kexa helarazi zion Gipuzkoako Trafiko Zuzendaritzari. “Esan zidaten eskumena ez zegoela beraien esku eta Madrileren bidaliko zutela nire kexa, ez zidaten beste erantzunik eman”.

Aldi berean, Hizkuntz Eskubi-
deen Behatokiarekin harremanean jarri zen Igartzeko jabea, galdetzeko ea legeak zer dioten gai-
az. Behatokiak erantzun zion trafikoa arautzen duen legediak ez dioela ezer zehatzik hizkuntzei buruz, eta hortaz arau orokorragoetara jo behar dela. Kasu honetan, Euskararen Legera. Horren arabera, herritarrek eskubidea daukate beraiek aukeratutako hizkuntza ofizialean gida-baimenaren azterketa praktikoa egiteko.

Eskubide hori ez dago bermatuta, agerikoa denez. “Aztertzailen euskaldun bakarra dago Gipuzkoan”, dio Joxe Luis Iturriotzek, “baina liberatuta dago lan sindikaletarako. Badago beste bat euskaraz nola edo hala moldatzen dena, baina edozein kasutan, azterketa euskaraz egitea aztertzaileren borondatearen araberakoa da; ez dago eskubidearen benetako bermerik”.

Igartzaren ekimenez, Goierriko Autoeskolaren Elkarte Profesionaleko zenbait kidek idatzi bat prestatu dute, Gipuzkoa osoko autoeskoletan sinadurak bildu ostean herrialdeko Trafiko Zuzendaritzari bidaltzeko asmoz. Eskatzen dute azterketa praktikoa euskaraz egin ahal izateko –azterketa teorikoa egin daiteke dagoeneko– mekanismoak jar daitezela.

Bizkaian, lortutakoa berriz galdu

Une honetan, Gipuzkoako egoera euskal lurralde guztietan ematen den bera da, baina badago ñabardura garrantzitsua: besteetan ez bezala, azken urteetan Bizkaian azterketa praktikoa euskaraz egin ahal izan da oraintsu arte. Data zehatzak gogoan ez dauzkan arren, gutxienez hamarkada batez hala izan dela diosku Unai Zuluagak, Igorreko Arratia autoeskolako buruak. Zer edo zer badaki gai-
az: batik bat beraren ekimenari zor zaio azterketa euskaraz egiteko aukera egon izana.

“Durangaldeko autoeskola bategaz hasi ginen historia honetan”, gogoratu du Zuluagak, “hura autoeskola handia zen eta azterketa euskaraz egingo zutela abisatuta bidaltzen zituen ikasle batzuk. Zuzendaritzak, ikasle haiei, itzultzaile ipintzen zien auto barruan. Imajinatu egoera: ‘a la izquierda’ aztertzailak, ‘ezkerretara’ itzultzaileak. Ilogikoa zen”.

Zuluaga ez zen prest agertu hura onartzeko, eta presio egin zuen itzultzaile sistema kentzeko. Baita lortu ere. “Esan egin nien nire ikaslerik ez zela joango azterketa holan egitera, denok garela elebidunak eta gaztelania ere ulertzen dugula, badakigu *izquierda* ezkerretara dela, baina horrelako azterketa batean norbera urduri egoten da eta hobeto konponduko da jatorriko hizkuntzan berba egiten badiote”. Azkenik, ipini eta gutxira kendu

zituzten itzultzaileak, Zuluagari berriz egiten dio huts memoriak baina uste du hark ez zuela pare bat urte baino luzeago iraun. 90eko hamarkadaren amaiera zen.

Handik gutxira, azkenik, Bizkaian aztertzaile euskaldunak jartzea lortu zuen Arratia autoeskolakoak. Trafiko Zuzendaritzak hiru aztertzaile bidali zituen euskaltegira, eta ikasi zuten, Zuluagaren berbetan, azterketa egiteko adina euskara behintzat.

Laster azalduko ditugun arrazoiengatik, Bizkaian ez du ikasle askok azterketa praktikoa euskaraz egitea eskatu, baina eskatu dutenek aukera hori bermatuta eduki dute azken hamarkadan, gutxi gorabehera. Aurtengo urtarriletik, ordea, egoera berriz itzuli da lehengora, alegia, beste edozein euskal lurraldetan dagoenera: erdaraz edo etxera. Unai Zuluagak azaldu digunez, azterketak euskaraz egin izan dituzten aztertzaileek erabaki dute gehiago ez egitea, administrazioak lan horrengatik zelanbaiteko aitortza egiten ez dien bitartean. “Kontua da euren borondatez egon direla lan hori egiten, eta ez dutela ikusi Espainiako administrazioaren aldetik ezelango ordainik”. Beraien aldarrikapenak zehatzago ezagutu guran, aztertzaileekin

harremanean jartzen saiatu gara, baina momentuz hedabideekin berbarik ez egitea erabaki dute.

Unai Zuluagak, bitartean, eskaria bidali dio Bizkaiko Trafiko Zuzendaritzari, azterketa euskaraz egiteko aukera bermatu dezan berriz, baina ez du erantzun azkarrik espero: “Lehenengo aldiz aztertzaile euskaldunak ipintzea lortu genuenean bezala, Dabid eta Goliaten arteko borrokan hasi beharko gara osterera. Zer jazoko da? Ez dakit. Beharbada itzultzaileak ipiniko dituzte berriro”.

Kasu honetan, presioa ez zaie autoeskoletatik bakarrik iritsiko EAEko Trafiko Zuzendaritzari. Eusko Jaurlaritzako Hizkuntz Politikarako Sailburuordetzak ere asmoa du haiekin hitzarmena sinatzeko, gida-baimenaren azterketa praktikoa Araban, Bizkaian nahiz Gipuzkoan euskaraz egiteko esku-bidea bermatze aldera.

Ikas-materialik ez luzaroan

Horretarako aukera eduki arren, Bizkaian, urte askoan, oso ikasle gutxik egin du azterketa praktikoa euskaraz (gauza bera esan daiteke teorikoaz). Gehienak, zer esanik ez, Arratia autoeskolakoak. Arestian

aipatu dugun Beasaingo Igartza autoeskolak berak iaz egin zuen estreinako eskaria, ia ikasle guztiak euskaldunak izanda ere. Arrazoa sinplea da: orain gutxi arte, gida-baimena ateratzeko ikasketa osoa erdaraz egin behar zen, euskarazko materialik ez eta. Ez dirudi logikoa prozesu osoa gaztelaniaz egin eta gero azterketak euskaraz egiteak.

Salbuespena, horretan ere, Arratia autoeskola izan da, Unai Zuluagaren borondateari esker. Azterketa teorikoak euskaraz egiteko aukera 1995etik dago EAE osoan, baina ikasteko materialik ez zegoenez, urte hartan bertan Zuluagak berak ekin zion, bere kasa, prestatzeari. Urte batzuk geroago azterketa praktikoa ere euskaraz izatea lortu zuenez geroztik, ikasketa-prozesu osoa, hasi eta bukatu, euskaraz egin ahal izan dute Arratia autoeskolako ikasleek. “%70 euskaraz aurkeztera heldu gara”.

Hala izan zen hainbat urtez, Debagoieneko Mankomunitatea, lehenik, eta AEOL izeneko argitaletxe valentziar bat, ondoren, Zuluagaren lana ezagututa, tartean sartu ziren arte. Azkenik, hiru aldean elkarlanari esker, AEOLek gida-baimena ateratzeko ikas-materiala argitaratu du euskaraz, hein handi batean Zuluagak egindakoa baliatuta. Joxe Luis Iturriotzek gogorarazi digu hala ere, oraindik euskaratu barik dagoela baimen espezifikoak ateratzeko erabiltzen den materiala.

Orain dela bi urtetik hona, material hori eskuragai dute EAEko autoeskola guztiek, eta askok eskaintzen dute. Hala ere, ikasleen nahia asko aldatzen da eskualdetik eskualdera: Sopolako autoeskola batean esan digute oraingoz pertsona bakarra joan zaiela gida-baimena euskaraz ateratzeko eskatzen. Uribe Kosta bezalako eremu erdalduntan, gaztelania hobesten dute oraindik euskaldunek eurek. ■

Babeslea: Bizkaiko Foru Aldundia

